

Pon, 3-10-2022, 09:32:23

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

ombre
— IT'S A MEN'S WORLD —

facit

Poveznice

Snalaženje

Svi članci

smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Korisničko ime

T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (7)

Objavljeno: 11. rujna 2022.

Dodajte komentar

Nizanka u deset nastavaka donosi svjedočanstva i manje poznate činjenice o životnom putu ubijenoga vukovarskoga stomatologa i književnika Renéa Matouška (1958. – 1991.) s ciljem sadržajnijega upućivanja hrvatske javnosti u njegovu snažnu osobnost i svestrano stvaralaštvo prekinuto velikosrpskom agresijom na Vukovar i mučeništvom na „Veleprometu“.

(Ne)objavljeni René

Kako bi ono počela starinska priča: Bio jednom jedan pjesnik. I ostao biti. Pjesnikom. Sva otprilike poznata Renéova poezija objavljena je u već spominjanoj knjizi „DA za Renéa“, koju je 20. studenoga 1997., točno šest godina poslije njegova nestanka, a neslučenih pet godina prije ekshumacije i identifikacije zemnih ostataka, objavio Centar za kulturu Narodnoga sveučilišta Velika Gorica. Mekih je korica, s prevladavajućom bjelinom. U toj knjizi, kao i na mrežnoj stranici, koju održava bratić Nenad Harak (<https://renematousek.wordpress.com/>) nalazi se većina knjiškoga sadržaja, uključujući zbirku pjesama na latinici „Jaka veza“ (Velika Gorica 1980.), haikua na ćirilici „Žegar“ (Odžaci, 1987.), kao i zbirku „Prasci“, orwellovsku knjižicu stihova, umnoženu 1981. u svega šest primjeraka podijeljenih najbližima. Posuđivanjem u knjižnici ili posjetom svemrežju lako je uroniti u Renéov pjesnički svijet koji se još formirao, što je vidljivo i u posmrtno objavljenom „Haikuu uz Dunav i Vuku“, prirodnom nastavkom kršnoga „Žegara“ nakon povratka rodnom Vukovaru, nažalost – povratka u mučeničku smrt.

Osim pjesama, knjiga i mrežna stranica sadrže i novinske tekstove objavljujane u „Osječkom tjedniku“, zatim sjećanja prijatelja i kolega iz književnoga i esperantskoga svijeta, kao i haibun (prozni zapis s haikuom) „Samuraj ide sâm u raj“, izvorno ukoričen 1995. godine u antologiji srijemskih pisaca „Hrvatska riječ u Srijemu“ u izdanju ogranka Matice hrvatske u Tovarniku. Tako se, simbolično, objavom priče sa stihovima o „posljednjem bukovačkom samuraju s diplama“ stopilo rodno Matoušekovo i Matoševo mjesto, ako već tko prije nije primijetio da Renéovo prezime ima svega dva samoglasnika i jedan suglasnik više od Gustlova – sve ostalo je isto. Nije ovo preuzetna ili neslana šala, polemička oštrica u oba slučaja pripada vrsnom novinarstvu, a imao je René (kao Matoš za sonete) pjesnički dar za haiku, oplemenjen žegarskom burom i vukovarskim sjevercem. Japanci umjetnikom smatraju svakoga tko ima i „samo“ jedan uspjeti trostih u 5-7-5 formi. Ako tko podcijeni haiku – neka pokuša napisati. Ali tako moćno da mu i na Dalekom istoku odaju priznanje.

Velikosrpski agresor uskratilo je Renéu nastaviti osebujni poetsko-novinarski stil (zbog kojega je, ruku na srce, i ubijen), ostavljajući dragocjenim svako sačuvano slovo. Uz obnovu „Hrvatskoga doma“, društva kojemu je bio tajnikom, presudne (i miroljubive) točke Matoušekova predratnoga angažmana, marljivo je pripremao i zbirku kratkih priča „Adamov pupak“. Proza mu je bila jednako dobra prijateljica kao i poezija. U toj zbirci, zamišljenoj kao humoristični filozofsko-teološki prinos pitanju svih pitanja o Adamovu pupku, skupio je svoje razasute prozne radove iz raznih listova i časopisa. Osmišljena je u dvanaest priča, naslovljenih „Koincidencija“, „Brecht eksperimentira“, „Puzzle“, „Repetitio pas mater studiorum (uvrštena u „DA za Renéa“), „Zeleni plakat“, „Propedeutika amor lege artis“, „Morning party“, „Eskimske figure“, „Događaj u basilique Saint-Sernin de Toulouse“, „Neprijatelj stabla“, „Dolazim odmah – Godot“ i naslovnoj „Adamov pupak“. S bilješkom o autoru te predgovorom svojega sugrađanina i susjeda Pavla Pavičića knjiga je ratne 1993., dvije godine nakon pada Vukovara i Renéova nestanka, bila pripremljena za tisak – ali do danas nije otisnuta. Priče „Trajekt“ i „Zadnji skok Klema Sona“ objavljene su u osječkoj „Književnoj reviji“ i također pripadaju nedosanjanom, moguće proširenom izdanju „Adamova pupka“.

HR kalendar

- 2. listopada 1872. rođen Robert Frangeš Mihanović
- 2. listopada 1897. praizvedba opere „Porin“
- 2. listopada 1971. poginuo Rene Marčić
- 2. listopada 1978. umro Zvonimir Katalenić
- 2. listopada 1997. umro Grgo Gamulin
- 2. listopada 2007. umro Šime Dodan
- 3. listopada 1905. potpisana Riječka rezolucija
- 3. listopada 1929. zabranjeno isticanje hrv. zastave

Pretraži hkv.hr

POBOLJŠAO Google

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

ink:

Zapamti me

- o Zaboravili ste korisničko ime?
- o Zaboravili ste lozinku?

U nadi da će i ovi redci biti poticaj još iscrpnijem sabiranju književnoga djelovanja iom ostavštinom pronadeno je i petnaest Renéovih šansona. Dvije među njima, „Agonija plača“ i **Domovini** objavljene su u prethodnim nastavcima nizanke. Šansona „O broju dva“ stavljena je u pjesme iz studentskih dana, a „Daleko od doma“, „Djevojci iz predgrada“, „Barbara No. 2“, „Ljubavi uvijek nešto smeta“ i „Stope“ (posveta ljubavi i vukovarskom glazbenom sastavu) našle su svoje mjesto u poglavlju „René u Žegaru“, sve u toj neprocjenjivo dragocjenoj „DA za Renéa“. Ovom prilikom javnost upoznaje još dvije Matoušekove šansone: „Muzičar“ i „Balada o Atosu, Seki i Jetrenoj pašteti“.

Balada o Atosu, Seki i Jetrenoj pašteti

Seka i Atos živjeli su skupa
i ljubav je njihova bila prava,
ona je išla na stroju da lupa
u drugu sobu dok Atos spava.

Atos je dobar jako bio
samo je jednu manu imao,
da Seku strasno voli
reći joj nije mogao.

Seka je ipak nesretna bila,
voljela je Jetrenu paštetu,
al ona je svoju ljubav krila
jer je smetala svijetu.

Za tu je ljubav i Atos znao
pa mu je bilo jako žao,
jer on je samo Seku volio,
a govoriti nije mogao.

Pašteta je jako sretna bila,
dok ju je Seka voljela
a kasnije je stalno pila
jer ju je Seka napustila.

I tako su često u jednom danu
bili nesretni Atos i Pašteta,
a Seka je vrtjela novčić na dlanu
s kim će večeras da šeta.

Možda bi se Atos i pobunio,
ili bi Pašteta počela vikati,
ali govoriti nije mogao,
a Pašteta je obožavala Seku.

Pašteta nije imala snage
kad ju je Seka pogledala,
Atosu se odsjekoše noge
dok ga je Seka milovala.

I nitko od njih sretan nije,
ni Atos, ni Seka, ni Pašteta,
svatko svoju ljubav krije
jer ljubav nestaje s ovog svijeta.

I tako propada čudni trio
Jetrena pašteta, Atos i Seka,
a možda bi čak i sretan bio
da ih nije odnijela rijeka.

(neobjavljena šansona iz Renéove ostavštine)

Sve dostupne a neobjavljene pjesme nađene u ostavštini obitelji Brigljević i Harak napisane su zafrkantski za moguće uglazbljivanje. Dojam je da se autor lako nosio s promjenom žanrova, pa i kada treba prilagođavati rimu. S iskustvom sviranja gitare, nosio je melodiju u mislima, tkajući stihove ondje gdje je potrebno. Stvaralaštvo mu je protkano igrama riječima, kako je i sam zapisao: „Trebalo zabilježiti sve dobre misli i na njima učiti“. A René je primjećivao, opisivao, bistrio, rastući zajedno sa svojim pjesmama, osobito u haikuu – od prvoga žegarskoga „*usaden u dalmatinski krš / komadić slavonsije / dunav u zmanju pretočen*“ do posljednjega, tridesetoga vukovarskoga „*Starac na klupi / ispred Radničkog doma / čita novine*“. Tu već čovjek može zastati i žaliti što Renéovi haikui, pa i oni napisani u studentskim stankama (*Kako kratka noć / Zvijezde upalile / tri krijesnice*) nisu još jače i dulje svijetlili pod njegovom sobnom lampom, ili uz Dunav i Vuku, u nekoj nepostojećoj, mirnoj slatkovodnoj ribarskoj uvall. Pjesnički šaljiv i šašav, znao je da nije isključivo ključ u dosadnom ponavljanju fraze o pjesnicima kao čuđenju u svijetu, nego upravo u njihovu opisivanju začudnoga. Ono što je drugima bila svakodnevnica u šetnji prirodnim kulisama, Matoušek je služilo za skiciranje stihova, zaustavljanje trenutka kakav jest, neponovljiv s kapljicama šaranova repa koji se cjeđi domaćici iz torbe, crnoga borovskogoga jutra s vranama i Edgarom Allanom Poeom tamo prema Priljevu. Ali nije samo sjedio i čekao na dokovima suncokretnoga dunavskog zaljeva, ma kako volio Otisa Reddinga, išao je za svojim pjesmama, goneći konje na pastirska prela, suosjećajući s pobjeglih kozama i pastirama, baš kao s preplašenim mačkama uslijed svatovskih i tvorničkih sirena.

Čutio je silinom 33-godišnjega biča macondovskog pucketanje leda tamo na kobnom Lušču, igrajući *karike na marike* s istim dječacima prepoznate duše, vrebajući blistavost svibanjske Adice i simfonijskoga nocturna uspavanim psićima sa Šapudla. Je li sve bio samo bijeg od popravljanja „kraljevskih“ karijesa na gornjoj dvojici lijevo („*Što je jedna kuga gruba / kraj kraljevog lijevog zuba*“), svjesnost da mentalitet čovjeka uzima zdravo za gotovo maglu jutarnjega sna i „kanonadu kestenja“ uz dvorac Eltz, koji će nekoliko mjeseci poslije toga neprijatelj, kao i Čovjeka, sravniti sa zemljom? Samo iskonskoga pjesnika mogao je zaboljeti iscrpljeni lokvanj na Vuki koji okružen sapunicom polako tone, prepušten kemiji deterdženta nepoznatoga podrijetla, smišljenoga kako bi dokrajčio riječne prijatelje. René Matoušek živio je koktel *weltschmerza* i duhovitosti, osjećajan prema neumitnosti prolaznosti, poštujući lokalni Dalj poput najbližega Velebita, u uskoro srušenom baroknom divu gdje je šešir na dvometrašu pružao nepogrešivi orijentir najviše slavonske točke.

Ubiti pjesnika Renéa značilo je ubiti i opisivanje i opismenjivanje talentirane djece, oduzeti im (ili skriti) nemogućnost susretanja sa 64-godišnjim pjesnikom (danas, u 2022.), brižnim čuvarom njihova djetinjstva, a da o tome malo ili ništa nisu čuli. Ako je ona Glavaševićeva „Grad – to ste Vi“ opravdano ušla u hrvatsku nacionalnu svijest najtužnije domovinske jeseni, uzrečica „Pjesma – to je René“ mogla je ili morala postati sastavnim dijelom svih novovjekih čitanki iz hrvatskoga jezika i književnosti, jer svjedočio je svoje riječi do stratišta na „Veleprometu“, primjećujući posljednjim ovozemaljskim udahom sve što je bilo poezija do prve sivomaslinaste granate napunjene zlom. „Pjesma – to je René“, obojena ponavljajućim navikama, emotivnim zapletima, portretima nestajućih cirkusana, virovima

Ponuda ▾ HT O nama

nemarnih rijeka, upornošću dotrajalih čiklji, glađu neumornih obada, gnijezdećim rođar Valjda je svijet upao u probleme kada je poeziju proglasio mrtvom, ako je ikad i volio što **Domovini** fenim strancima. jedomi.

Sluteći potrebu ostanka uz rodni grad, pomažući mu darovima, talentom i strukom, ostavio je nezaboravnu pjesničku oporuku, proročki ju desetljeće unaprijed ispisujući obješen lancima „Jake veze“ i s ispisanim predsmrtnom posvetom majci Božici, ironiziranjem bliskih a beščutnih „Prasaca“ (*za prascima nikada nisam / žalio / a i čemu bih*), raširenim rukama suživotnoga pomirenja „Žegarom“ i tim Fellinijem od haikua uz vukovarske dvije rijeke preusmjerenoga toka, koje je (i) veslanjem mladenački krotio, kao da Starom i Novom Vukovaru ništa osim štropota vesala ne može poremetiti melankolični bioritam.

I noćas će grad, dijelom materijalno obnovljen u ovih gotovo četvrt stoljeća od mirne reintegracije, usnuti svoj nezacijeljeni duševni san, i noćas će netko šetati promenadom, zagledan kod „Tri vrške“ u one tri krjiesnice upaljene nebeskim svjetlilima, i noćas će netko dozivati ime svojega (ne)pronađenoga bližnjega, trudeći se „okrenuti budućnosti“ a da o prošlosti – nema odgovore na osnovna novinarska pitanja. I noćas će pospani šetač uz stakleni odbлесак vidjeti bistu Renéa Matouška u predvorju „Hrvatskoga doma“, iznenađen ako pojmi da i brončani kip bolje i dulje pamti platane s imenima zaljubljenih urezanim u čudom preživjelo stablo. Ondje, u sekundi noćnoga Vukovara, piše se i pjesma, običan stih kojemu ni psovka ne može nauditi. Veći je.

Muzičar

Čovjek s puno dara,
al uvijek bez para
muzikom što svira
tvoje srce dira.

Obično je stari
i nikad ne kviri,
a što god ti treba
on ti skine s neba.

Istina je živa,
on život ne skriva
već pjeva o svemu
o njoj i o njemu.

O jabuci pjeva
Adam ili Eva,
nevolje kad pušu
on ti liječi dušu.

Molim pjesmu moju
ispjevaj po kroju,
za moju samoću
da je slušam noću.

Čovjek s puno dara,
al uvijek bez para,
zvoni pjesma stara
mrtvoga muzičara.

(neobjavljena šansona iz Renéove ostavštine)

Tomislav Šovagović

Tekst je dio niza „René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2022. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosjenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano:

- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (1)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (2)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (3)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (4)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (5)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (6)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (8)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (9)
- T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (10) - KRAJ